[2023] 4 ਐਸ ਸੀ ਆਰ

ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਰੋਡੇ

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ

(2023 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1269)

24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2023

[ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੁਰਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਕਰੋਲ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1974: ਸੈਕਸ਼ਨ 385-ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸਹਾਇਕ ਵਪਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਉੱਤਰੀ ਰੇਲਵੇ ਯੂ/ਐਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੀ. ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਨਰਨਿਰਮਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਬੰਧਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। – ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ – ਆਯੋਜਿਤਃ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੜ੍ਹਚੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ - ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੰਮ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਪਲਬਧ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੱਦੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਸ' ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ - ਧਾਰਾ 385 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। – ਇਹ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ - ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਆਰਟੀਕਲ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। 21-ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੰਬੰਧਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ 28 ਸਾਲ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ-ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਃ ਕਲਾ 21-ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਨਿਰਪੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕਲਾ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੈ। 21-ਨਿਰਪੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਮੌਕਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ-ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ।

ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਃ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ-ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਵਿਘਨ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਤੁਰੰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ - ਡਿਜੀਟਲ ਸੰਭਾਲ਼ ਲਈ ਐੱਸਓਪੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ-ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਡਿਜੀਟਲ ਰਿਪੋਜ਼ਟਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਾਨਕੀਕ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਗੀਆਂ।
ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸਃ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ-ਜਾਰੀ ਐੱਸਓਪੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਅੱਪਡੇਟ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਕਸਤ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ-ਉਕਤ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ,

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ 1.1 ਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਕ ਕੁਦਰਤੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਕਤ ਪਵਿੱਤਰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 18][520- ਐੱਫ]

1.2 ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਯਤਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਬਿਆਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਨਾ ਤਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕੇ ਹਨ।ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 19][520-ਜੀ]
1.3 ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ. ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨਾ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 20][521-ਏ-ਬੀ]

1.4 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 385 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ

ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗਣਗੇ, ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਵਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤੇ ਇਹ ਮਜਬੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇ। ਇਹ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 22][522-ਬੀ-ਸੀ]

1.5 ਸੈਕਸ਼ਨ 385 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ, 2 ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇ. ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਪੀਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ, ਦੋਵੇਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ, ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 31][526-ਜੀ; 527-ਏ]

1.6 ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਇਹ ਭੁੱਲ ਕੇ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਸੀ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ, ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਰੀ ਪਹੁੰਚ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਗਾਇਬ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 32][527-ਬੀ]
1.7 ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ "ਸ਼ੱਕੀ" ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ "ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ" ਅਪੀਲ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇ ਬਿਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੰਮ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 33][527-ਸੀ-ਡੀ]

1.8 ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ 21.3.1995 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 7.12.1999 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ 28 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੰਬੰਧਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਹੈ

ਹੇਠ ਅਦਾਲਤਾਂ. ਇਸ ਲਈ, ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲੰਘੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 34][527-ਈ-ਜੀ]

ਯੂ.ਪੀ. ਦਾ ਰਾਜ ਅਭੈ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2004) 4 ਐਸਸੀਸੀ 6: [2004] 2 ਐਸਸੀਆਰ 818-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ 1981 ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.ਜੇ, 65-ਦਾ ਹਵਾਲਾ.

1.9 ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਿਰਪੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਿੱਟਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਅਪੀਲ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 385 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਿੱਧਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 35][527- ਜੀ-ਐੱਚ; 528- A-B]

1.10 ਸੈਕਸ਼ਨ 385 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ. ਉਹੀ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 36][528-ਸੀ]

1.11 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 37][528-ਡੀ]

1.12. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨਃ

(i) ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦਾ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ii) ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ਡ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ਡ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(iii) ਡਿਜੀਟਲ ਕੀਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਅੱਪਡੇਟ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਬੰਧਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। [ਪੈਰਾ 42][529- ਸੀ-ਐੱਫ]

ਐਮ.ਐਚ.ਹੋਸਕੋਟ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1978) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 544: [1979] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 192; ਬਾਨੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. (1996) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 720: [1996] 3 ਵਾਧੂ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 247; ਸ਼ਿਆਮ ਦਿਓ ਪਾਂਡੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (1971) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 855: [1971] ਸਪਲਾਈ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 133; ਬਿਸ਼ਵਨਾਥ ਘੋਸ਼ ਬਨਾਮ (1987) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ.55: [1987] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 305; ਧਨੰਜੈ ਰਾਏ ਉਰਫ ਗੁੱਡੂ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ 2022 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਐਨਲਾਈਨ 880; ਵੀ. ਕੇ. ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (2014) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 485: [2014] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 1063; ਰਮੇਸ਼ ਕੌਸ਼ਿਕ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ 2022 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਡੇਲ 4185; ਰਘੂਵੀਰ ਸਹਾਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ 1979 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ 786; ਅਵਦੇਸ਼ ਰਾਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1984 ਦਾ 346; ਤੇਜ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਦਾ ਰਾਜ। 2015 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਐਨਲਾਈਨ ਆਲ 6581; ਮਨੂ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) (2010) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 1: [2010] 4 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 103; ਮਹਾਰਾਣੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਬਨਾਮ ਖਿਮਤ ਸਿੰਘ 1889 ਏ.ਡਬਲਿਊ.ਐਨ.55; ਕਿੰਗ-ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਦਹੂ ਰਾਉਤ ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1935 ਪੀ.ਸੀ 89; ਖਲੀਲ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਸਟੇਟ। 1986 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ ਐਨਲਾਈਨ ਸਾਰੇ 211; ਵੀਰ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ 1999 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ ਐਨਲਾਈਨ ਸਾਰੇ 1348; ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਬਨਾਮ 1999 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਐਨਲਾਈਨ ਸਾਰੇ 1392; ਭੁੰਡਾ ਅਤੇ ਹੋਰ. ਯੂ.ਪੀ. ਦਾ ਰਾਜ 2001 ਵਿੱਚ ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਐਨਲਾਈਨ ਸਾਰੇ 864-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2014] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1063	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 9
[1971] ਸਪਲਾਈ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 133	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 11
[2004] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 818	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 11
[1979] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 192	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 15
[2010] 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 103	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 17

ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਰੋਡੇ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ

ਏਆਈਆਰ 1935 ਪੀਸੀ 89	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ	ਪੈਰਾ 25
[1987] 2 ਐਸਸੀਆਰ 305	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ	ਪੈਰਾ 26
[1996] 3 ਸਪਲ. ਐਸਸੀਆਰ 247	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ	ਪੈਰਾ 28

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2023 ਦਾ 1269.
ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 23.11.2022 ਤੋਂ ਇਲਾਹਾਬਾਦ, ਲਖਨਊ ਬੈਂਚ ਸੀਆਰਐਲਏ ਨੰ. 1999 ਦਾ 625.
ਸੰਦੀਪ ਸੁਧਾਕਰ ਦੇਸ਼ਮੁਖ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਤੁਸ਼ਾਰ ਡੀ. ਭੇਲਕਰ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।
ਕੇ. ਐੱਮ. ਨਟਰਾਜ, ਏ. ਐੱਸ. ਜੀ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੰਜਨਾ ਨਾਰਾਇਣ, ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਮਦੀਆਲ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਸੰਜੈ ਕਰੋਲ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਠਦੇ ਹਨ ਉਹ ਹਨਃ ਇੱਕ, ਕੀ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਸੀ? ਅਤੇ ਦੋ, ਕੀ, ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 385 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ?

3. ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਅਪੀਲ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 1999 ਦਾ 625 ਮਿਤੀ 23.11.2022 ਲਖਨਊ ਵਿਖੇ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, (ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988) ਲਖਨਊ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਨੰ. 1996 ਦਾ 7 ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

5. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 04.12.1999 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 7,13 (1) ਅਤੇ
13 (2) ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪੀਸੀ ਐਕਟ). ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿੱਟੇ' ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਅਦਾਲਤਃ

"ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਜੇ. ਕੇ. ਰੋਡ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਤਰੀ ਰੇਲਵੇ, ਲਖਨਊ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਵਪਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੇ ਮੁੱਖ ਟਿਕਟ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਰਾਇਣ ਉਪਾਧਿਆਏ ਤੋਂ 03.05.95 ਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 03.05.95 ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 500 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ। 500 (ਰੁਪਏ ਪੰਜ ਸੌ) ਤੱਕ ਕਿਹਾ ਜੇ.ਪੀ.ਐਨ ਉਪਾਧਿਆਏ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀਸੀ ਐਕਟ 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 7,13 (1) ਅਤੇ 13 (2) ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)

6. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੀ. ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਤਹਿਤ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ (ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਹੋਰ ਕੈਦ) ਅਤੇ ਪੀ. ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (2) ਤਹਿਤ ਦੋ ਸਾਲ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ (ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਹੋਰ ਕੈਦ) ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ

7. ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ 07.12.1999 ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਮਿਤੀ 04.03.2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।
7.1 ਰਿਕਾਰਡ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਸਾਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ" ਅਤੇ "ਪੁਨਰਨਿਰਮਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ" ਵਜੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਬੰਧਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

8. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 23.11.2022 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਵਿਵਾਦਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਉਪਲਬਧਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।
9. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵੀ.ਕੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ 1, ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੰਘ ਚੁੱਕਾ ਸਮਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵਧਾ ਕੇ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ

10. ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਿਆ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਫਿਰ ਵੀ, ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਨਰਨਿਰਮਿਤ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।
11. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼ਿਆਮ ਦਿਓ ਪਾਂਡੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ 2, ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਭੈ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ 3. ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਮੇਸ਼ ਕੌਸ਼ਿਕ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ 4 ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ; ਰਘੂਵੀਰ ਸਹਾਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ.5 ਰਾਜ, ਅਵਦੇਸ਼ ਰਾਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ 6 ਰਾਜ ਅਤੇ ਤੇਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਯੂ.ਪੀ 7 ਰਾਜ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਵਿਚਾਰ
12. ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਥਾਈ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 1995 ਤੱਕ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਰਕਮ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ

1 (2014) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 485, ਪੈਰਾ 8-13.
2 (1971) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 855
3 (2004) 4 ਐਸਸੀਸੀ 6
4 2022 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਡੇਲ 4185
5 1979 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 786
6 ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ.346 ਦੇ 1984
7.2015 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਸਾਰੇ 6581

ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਜਾਂ ਉਲਟਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

13. ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
14. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।
15. ਵਿੱਚ ਹੋਸਕੋਟ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ 8 (ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ) ਜੇ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਈਅਰ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ: ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।
16. ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਰ ਕਦਮ ਜੋ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਾਰਥਕ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ, ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਗੈਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ।
17. ਮਨੂ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) 9 (ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਭੇਜਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।
18. ਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਪਵਿੱਤਰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ।
19. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ, ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ. ਨਾ ਤਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

8 (1978) 3 ਐਸਸੀਸੀ 544
9 (2010) 6 ਐਸਸੀਸੀ 1

20. ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨਾ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੋਸਕੋਟ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾਃ

"24. ਅਸੀਂ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਜਾਂ ਕਟੌਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੈਦੀ, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਲਾਹ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਹਿਭਾਗੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
21. ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 385 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਅਸਾਨਤਾ ਲਈ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈਃ

"385. ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।—(1) ਜੇ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ-

(i)ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ;

(ii) ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰੇ;
(iii) ਜੇ ਅਪੀਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ' ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਹੈ;

(iv) ਜੇ ਅਪੀਲ ਧਾਰਾ 377 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 378 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ।
(2) ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਫਿਰ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਲਈ ਭੇਜੇਗੀ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਰਿਕਾਰਡ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣੇਗੀਃ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇ ਅਪੀਲ ਸਿਰਫ਼ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਹੱਦ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਬਾਰੇ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਰਿਕਾਰਡ ਭੇਜੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(3) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਲਈ ਇਕੋ ਇਕ ਆਧਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਥਿਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਾਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ.

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)

22. ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਵਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਉੱਤੇ ਇਹ ਮਜਬੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇ। ਇਹ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

23. ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਮਹਾਰਾਣੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਬਨਾਮ ਖਿਮਤ ਸਿੰਘ 10 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਜਾਂ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਇਸ ਨੁਕਸਾਨ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਉਹ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਡੀ-ਨੋਵੋ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ। ਖਿਮਤ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਭੈ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ।

24. ਉਪਰੋਕਤ ਲੋਡ਼ ਧਾਰਾ 423 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਰਾਣੇ ਕੋਡ (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1898, ਜੋ ਹੁਣ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 1898 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 423, ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 385 ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ।
25. ਕਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ-ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਦਾਹੂ ਰਾਉਤ11 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੰਖੇਪ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਲਈ ਭੇਜਣ ਬਾਰੇ ਧਾਰਾ 423 ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਬੇਲੋੜਾ" ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਸੋਧ ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਿਆਮ ਦਿਓ ਪਾਂਡੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗਣਾ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈਃ

"18. ਧਾਰਾ 423, ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਲਈ ਇਹ ਭੇਜਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ

10.1889 ਏ.ਡਬਲਿਊ.ਐਨ.55

11 ਏਅਰ 1935 ਪੀਸੀ 89

ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਲਈ, ਜੇ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨਾ ਸਿਰਫ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਸਕੇ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜੋ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਧਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਬੂਤ, ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। "ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ "ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ" ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)

26. ਬਿਸ਼ਵਨਾਥ ਘੋਸ਼ ਬਨਾਮ.12 ਰਾਜ (ਦੋ-ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਨਿਆਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗਲਤੀ ਹੈ।
27. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਭੈ ਰਾਜ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) (ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ., 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਭੇਜਦਿਆਂ ਕਿਹਾਃ

8. ਕਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦਾ ਇਹ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਚਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਅੱਗ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਜਾਂ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਕਾਰਨ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਣੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਬਨਾਮ ਖਿਮਤ ਸਿੰਘ (1889 ਏ.ਡਬਲਿਊ.ਐਨ. 55) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1898 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਪੁਰਾਣਾ ਕੋਡ") ਦੀ ਧਾਰਾ 423 (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਰਿਕਾਰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਦਿਸ਼ਾ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਛੇ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਵੁਗਾਪੇਰੂਮਲ, ਰੀ [ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1943 ਮੈਡ 391 (2) 44 ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ. ਐਲ. ਜੇ. 611] ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ।

9. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਕਿ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ

12 (1987) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 55 ।

ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦਾ ਜਵਾਬ। ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ 1-11-1993 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1970 ਦਾ 1979 ਮਿਤੀ 25-2-1994. ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 16-8-1995 ਨੂੰ 1979 ਦੇ 1962 ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ; ਅਤੇ/ਜਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉੱਤਮ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਯਤਨਾਂ, ਯਤਨਾਂ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਢੰਗ, ਢੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲਤੀ, ਅਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਜਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ; ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਰਾਹ, ਜੇਕਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਪਰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਆਮ ਅਤੇ ਆਮ ਨਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

10. ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਵਾਪਸ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬ ਇੱਕ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਓਮ ਪਾਲ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਉਪਲਬਧ ਜਾਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗੀ। ਜੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਪੁਨਰਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਖੁਦ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 386 ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੋ। ਜੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਵਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਉਸ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾਓ ਅਤੇ ਸਿੱਧਾ ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਓ-ਅਤੇ ਉਸ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣਾ ਆਮ ਰਾਹ ਅਪਣਾਏਗਾ। ਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਨਿਬੇੜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕਾਰਨ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-ਸਿਰਫ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਦੇਸ਼

ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ)

28. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਧਨੰਜੈ ਰਾਏ ਉਰਫ ਗੁੱਡੂ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ 13 (ਦੋ-ਜੱਜਾਂ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਨੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. 14 ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਃ "14. ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਕਤ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਿਆਮ ਦਿਓ ਕੇਸ [(1971) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 855:1971 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ.) 353: ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1971 ਐਸ. ਸੀ. 1606] ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਧਾਰਾ 385 ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 386 ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 385-386 ਦੀ ਸਾਦਾ ਭਾਸ਼ਾ ਗੈਰ-ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸਰਲਤਾ ਲਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੜ੍ਹਚੋਲ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨਾ ਸਿਰਫ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ, ਬਲਕਿ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਤਰਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰਕ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)

29. ਇਸੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕੇਸ, ਸਾਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਹੈ ਕਿ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ [15] ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜਦ ਸਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਸੀ ਜ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਸੰਭਵ ਨਹੀ ਸੀ, ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਰ ਅੰਤਰਾਲ ਦੀ ਮਿਤੀ ਮੁਹੱਈਆ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮਿਤੀ ਛੋਟਾ ਹੈ. ਜੇ ਇਹ ਲੰਬਾ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ., ਬਿਆਨ, ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

13.2022 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ 880
14 (1996) 4 ਐਸਸੀਸੀ 720
15.1981 ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.ਜੇ, 65

30. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲੰਘੇ ਸਮੇਂ ਸੀਤਾ ਰਾਮ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਰਗੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਖਲੀਲ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ.[16] ਦਾ ਰਾਜ; ਵੀਰ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ [17]; ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ.[18] ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਭੁੰਡਾ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਯੂ.ਪੀ . ਦਾ ਰਾਜ.[19]]

31. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। "ਪੁਨਰਨਿਰਮਿਤ" ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨਃ

I ਆਰਸੀ 18 (ਏ)/95-ਐਲਕੇਓ ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ;
ii. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਤੀ 03.05.1995 ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਪੀ.ਐਨ. ਉਪਾਧਿਆਏ, ਸੀ. ਆਈ. ਟੀ., ਵਾਰਾਣਸੀ (2 ਪੰਨੇ)
iii. ਐੱਸ.ਐੱਫ.-II ਮਿਤੀ 24.03.1995 ਦੀ ਫੋਟੋਕਾਪੀ (ਇੱਕ ਪੰਨਾ)
vi ਪ੍ਰੀਟ੍ਰੈਪ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਮਿਤੀ 3.5.95 (4 ਪੰਨੇ)
v ਰਿਕਵਰੀ ਮੈਮੋ ਮਿਤੀ 3.5.1995 (5 ਪੰਨੇ)
vi. ਖੋਜ ਸੂਚੀ ਮਿਤੀ 3.5.95 (5 ਸਫ਼ੇ)
vii. ਇੱਕ ਫਾਈਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਜੇਪੀਐੱਨ ਉਪਾਧਿਆਏ ਦੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ (ਐੱਸਐੱਫ-II) ਅਤੇ ਨੋਟਸ਼ੀਟ ਹੈ। (ਪੰਨਾ 1 ਤੋਂ 6 ਅਤੇ ਨੋਟਸ਼ੀਟ ਪੀਪੀ-2)
viii. ਖੋਜ ਲਿਸਟ ਮਿਤੀ 4.5.95 (1 ਸ਼ੀਟ)
ix. ਸਾਈਟ ਯੋਜਨਾ ਮਿਤੀ 3.5.95 (1 ਸ਼ੀਟ)
x. ਵਿਭਿੰਨ. ਡਰਾਫਟ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਆਦਿ ਵਾਲੇ ਕਾਗਜ਼। (7 ਸ਼ੀਟ)
xi. ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 28.12.95.
ਧਾਰਾ 385 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ, 2 ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਪੀਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ, ਦੋਵੇਂ
16 1986 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਸਾਰੇ 211
17.1999 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਸਾਰੇ 1348
18.1999 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਸਾਰੇ 1392
19.2001 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਸਾਰੇ 864

ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ, ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਨੀ ਸਿੰਘ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (ਉੱਪਰ).

32. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਆਪਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾ ਕੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੀ, ਇਹ ਭੁੱਲ ਕੇ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਸੀ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ, ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਰੀ ਪਹੁੰਚ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਹੈ।ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਗਾਇਬ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

33. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੜ੍ਹਚੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ "ਸ਼ੱਕੀ" ਹੈ ਅਤੇ "ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ" ਅਪੀਲ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੜ੍ਹਚੋਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੰਮ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਪਲਬਧ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੱਦੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਸ' ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ।

34. ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ 21.3.1995 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 7.12.1999 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ 28 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੰਬੰਧਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਹੈ।ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲੰਘੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਭੈ ਰਾਜ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। (ਉੱਪਰ).

ਸਿੱਟਾ

35. ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਿੱਟਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। The

ਅਜਿਹਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਅਪੀਲ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 385 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੰਨੇ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਿੱਧਾ ਜੈਕਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ।

36. ਧਾਰਾ 385 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਹੀ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

37. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ (ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988) ਲਖਨਊ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 7/1996 ਵਿੱਚ 07.12.1999 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

38. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 25,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜੁਰਮਾਨਾ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਰਕਮ ਹੋਵੇ, ਜੇਕਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
39. ਮੌਜੂਦਾ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਵੰਡਣ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, i.e. ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ. ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ, ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਹੱਲ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰੁਝਾਨ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੂਰਕ ਅਤੇ ਪੂਰਕ ਦੋਵੇਂ ਇੰਟਰਪਲੇਅ ਵੱਲ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ।
40. 24.9.2021 ਨੂੰ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਈ-ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਡਿਜੀਟਲ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਇੱਕ ਐੱਸਓਪੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕਦਮ ਦਰ ਕਦਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਠਾਰਾਂ ਕਦਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਡਿਜੀਟਲ ਰਿਪੋਜ਼ਟਰੀਜ਼ (ਜੇ. ਡੀ. ਆਰ.) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਲਈ ਮਾਨਕੀਕ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰੇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਸੈੱਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ; ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਠੇਕੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨਾ ਸੈੱਲ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ; ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕੜਿਆਂ' ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸੈੱਟ ਲਈ ਰਸੀਦਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਇੱਕ ਔਨਲਾਈਨ ਡਾਟਾ ਟਰੈਕਿੰਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀ; ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਬੈਕ-ਅਪ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ।

41. ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉੱਠਦਾ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਨਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਰੀ ਐੱਸਓਪੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨਿਜੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਅੱਪਡੇਟ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਕਸਤ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

42. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਫਿੱਟ ਹੇਠ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਲੱਭਦਾ ਹੈਃ

1. ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦਾ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਡਿਜੀਟਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

2. ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ਡ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ਡ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

3. ਡਿਜੀਟਲ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਅੱਪਡੇਟ ਕੀਤਾ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਬੰਧਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

4. ਜੇ ਕੋਈ ਵਾਰਤਾਕਾਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਕ: ਰਾਖੀ, ਐਲ ਸੀ ਆਰ ਏ)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- **ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।**

Advocate Shifa Kler